

Братислав Петковић по завршеној позоришној режији на Академији за позориште, филм, радио и телевизију, 1972, развио је запажену списатељску делатност. Поред осталих, са успехом су му изведени комади: *Sporting life, Kaskader, Grand Prix, Legion d'Honneur, Les fleur du mal* и др. У својим драмама, претежно грађеним на документарним основама, обично обрађује занимљиве теме. Дела су му спретно написана и редовно наилазе на повољну рецепцију публике. Најчешће их сам поставља на сцену властитог позоришта „Модерна гаража“, које је основао и којим руководи од 1994. године.

У *Митровдану* Петковић приказује последњи сусрет знаменитих српских духовника – патријарха Српске православне цркве Гаврила Дожића (1881–1950) и Светог Николаја Велимировића (1880–1956) охридског и жичког епископа. До њиховог сусрета дошло је на Митровдан 1946. године у Немачкој, у вили Вилхелма Краута, Немца, бившег логорског куvara, који им сада служи српска јела, а овом приликом умесио је и славски колач.

Патријарх Дожић за време Првог светског рата добровољно је ступио у црногорску санџачку војску (тада је био митрополит пећке епархије). Био је на челу делегације која је 1918. донела у Београд одудуку Велике народне скупштине у Подгорици о уједињењу Црне Горе и Србије. За цетињског митрополита изабран је 1920. а 1938. за српског патријарха. У тој функцији, 27. марта 1941. у седам сату ујутру, преко таласа Радио Београда, позвао је народ да устане против Тројног пакта, који је у Бечу потписала влада Цветковић–Мачек. Аустријанци су га интернирали у Првом, а Немци у Другом светском рату. Владика Николај Велимировић је за време Првог светског рата боравио у Енглеској и Америци непрестано агитујући у корист Србије. Писао је и објављивао теолошке расправе и чланке, да би 1917. публиковао дело *Ср-*

ПРЕМИЈЕРА ДРАМЕ МИТРОВДАН
БРАТИСЛАВА ПЕТКОВИЋА

Гласови српских духовника

Судбине патријарха Гаврила Дожића и владике Николаја Велимировића

Пише **РАШКО В. ЈОВАНОВИЋ**

писац приказује као парадигму страдања српског народа у 20. веку и, може се слободно рећи, 21. столећу

Братислав Петковић
МИТРОВДАН

САРАДНИК НА ТЕКСТУ И РЕАЛИЗАЦИЈИ **Небојша Тополић, свештеник**
САРАДНИК НА РЕАЛИЗАЦИЈИ **Немања Ивковић, дипл. теолог**
ПОЗОРИШТЕ **Опера и театар „Мадленианум“**
и „Модерна гаража“
РЕЖИЈА **Братислав Петковић**
СЦЕНОГРАФИЈА **Владимир Ђирић**
КОСТИМ **Тијана Сићевић**

бија у светлости и тиша. Иако је за време Другог светског рата био у злогласном логору Дахау, у домовини је после рата проглашен за народног непријатеља и ратног злочинца, јер се по ослобађању из логора, боравио у Америци, негативно изражавао о новој Југославији.

Судбине патријарха Гаврила и владике Николаја Велимировића Братислав Петковић, како је написао за програм представе, третира и приказује као парадигму страдања српског народа у 20. веку и, може се слободно рећи, 21. столећу. Њихов дија-

логи је израз обостраног незадовољства ситуацијом у домовини у коју Гаврило треба за који час да крене, док ће Николај поћи у свет. Пре но што се растану, српски духовници пишу посланицу о правом стању у новој Југославији у којој је Тито увео комунистичку диктатуру. Такође, они ће крстити куvara Вилхелма Краута, јер је, посматрајући и слушајући их, одлучио да пређе у православље.

Братислав Петковић је, режирајући своје дело, обратио пажњу да разговор двојице духовника, огорчених због ситуације у Југославији, тече у љутитом расположењу, али увек одмерено и достојанствено, као и да два верска обреда – резање славског колача о Митровдану, слави Дожићевој, као и крштење и преобраћење куvara у православца – протекну по свим правилима. Због тога је и ангажовао свештеника Небојшу Тополића и дипломираног теолога ттеца Немању Ивковића. Управо су те сцене биле најатрактивнији призори ове представе.

Свакако да је највећи значај ове помало необичне представе оживљавање успомене на два знаменита српска духовника, који су оставили значајне и дубоке трагове и у историји српског православља и у политичкој историји нашег народа као заточници у борби за очување националне свести у најширим друштвеним круговима у земљи и свету. Још су у сећањима – нажалост у драми се о томе много не говори – исправно и доследно држање патријарха Гаврила када је Стојадиновићева југословенска краљевска влада покушавала да се у Скупштини и Сенату своји конкордат).

Стојадиновићу је то пошло за руком у Скупштини, али не и у Сенату, те се одустало од намере да се ратификује конкордат, о чему је почетком 1938. поверљивим актом обавештен Свети архијерејски синод СПЦ. Може се рећи да је поверавајући улогу патријарха Гаврила глумцу Небојши Љубишићу писац и редитељ *Митровдана* основни извођачки проблем решио идеално. Самом појавом, енергичним ставом и понашањем, мимиком и громогласном дикцијом Љубишић је на сцени сугестивно отелотворавао достојанствен став, али и непопустљиву доследност и борбеност у залагању за очување православља у неповољним условима комунистичког режима. Њему донекле насупрот, глумац Лако Николић био је дискретнији у изразу, те је стишавао бес Дожићев. Сценографија Владимира Ђирића, са иконом Светог Димитрија на средишњем месту, била је функционална. **П**